

KVALITETSREKOMMENDATIONER FÖR STUDERANDEHANDLEDNINGEN

CONTENTS

Inledning	4
1. Avtal och resurser	6
2. Information	8
3. Verksamheten på praktikenheten	9
4. Introduktion	10
5. När man möter klienterna och deras anhörig	12
6. Kunskap och kunnande	13
7. Den studerande	14
8.Handledaren	15
9.Handledarutbildningen	16
10.Handledande läraren	17
11. Sakkunnig inom studerandehandling i praktikorganisationen	18
12. Utvärdering	21
KÄLLOR	22
Avhandlingar	22
Avhandlingar Pro Gradu	22
Artiklar	22
Övriga	23

Inom social- och hälsovårdsbranschen sker en betydande del av utbildningen i professionalism, kunskande och förmågan i arbetslivet antingen i form av inläring i arbetet (andra gradens utbildning) eller som yrkeskunskapsfrämjande praktik (yrkeshögskoleutbildning) på arbetsplatserna. Syftet med inläringen i arbetet eller med den yrkeskunskapsfrämjande praktiken är att bekanta den studerande med för yrkesstudierna centrala arbetsuppgifter, samt att tillämpa kunskap och kunskande och till branschen hörande värderingar och etiska principer i arbetslivet. I det här dokumentet används begreppet praktik för att beskriva både andra gradens inläring i arbetet och yrkeshögskoleutbildningens yrkeskunskapsfrämjande praktik.

Det är Läroanstalternas utbildningsorganisations uppgift att säkerställa att de som utexamineras till de reglerade yrkena inom hälsovården innehar den beredskap som patientsäkerhets och social- och hälsovårdstjänsternas kvalitet förutsätter. De organisationer inom social- och hälsovården som fungerar som praktikantplatser har som uppgift att för sin del säkerställa att varje praktikantperiod som där äger rum erbjuder tillräckligt med ändamålsenliga inlärnings- erfarenheter som utvecklar yrkeskunskapen, kunnandet och arbetslivsförmågan. Dessutom bör den handledning som den studerande får vara förberedande och handledningen bör motsvara de mål som uppställts för inläringen.

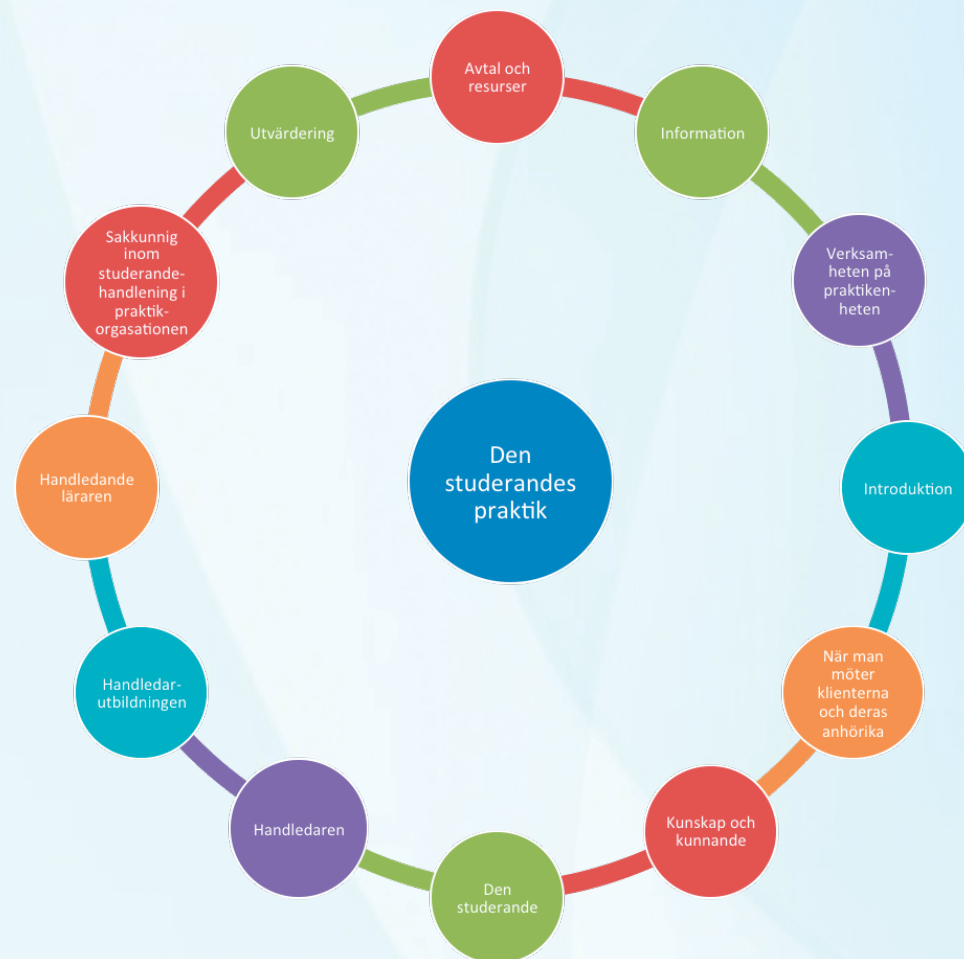
Kvalitetskriterierna för studerandehandledningen gjordes år 2010 upp inom det regionala samarbetsnätverket för studerandehandledning i Norra Savolax sjukvårdsdistrikt. För den här uppdateringen ansvarar Det riksomfattande utvecklingsnätverket för studerandehandledning (Valtakunnallinen opiskelijajohjauksen kehittämisverkosto, ValOpe), där medlemmarna utgörs av sakkunniga i studerandehandledning för arbetslivet.

Syftet med kvalitetsrekommendationerna är att säkra en trygg och högkvalitativ praktik för de studerande på organisationerna inom social- och hälsovårdsväsendet. Med hjälp av kvalitetsrekommendationerna för studerandehandledningen försöker man också utveckla enhetliga och evidensbaserade rutiner för studerandehandledningen. Kvalitetsrekommendationerna innefattar teman inom referensramen för studerandehandledningen (Fig. 1) och i dem ingående kvalitetslöften och kriterier.

I fortsättningen bör organisationerna inom social- och hälsovårdsväsendet fästa allt större uppmärksamhet vid förverkligandet av kvalitetsrekommendationerna för studerandehandledningen och den systematiska utvärderingen av dem.

På ValOpe-nätverkets vägnar, Minna Taam-Ukkonen, Kuopio universitetssjukhus
Tiina Tarr, Åbo universitetssjukhus
Susanna Teuho, Tammerfors universitetssjukhus
Leena Timonen, Helsingfors universitetssjukhus
Arja Laitinen, Uleåborgs universitetssjukhus

1.6.2017

1. AVTAL OCH RESURSER

KRITERIER:

- Praktikorganisationen och läroinrättningen har gällande och uppdaterade avtal om praktik och inläring i arbetet, om vilket personalen är medveten
- de ansvariga instanserna på praktik- och läroinrättningarna planerar och kontrollerar tillsammans regelbundet praktikplatsernas
 - antal studerande i förhållande till praktikenhetens verksamhet och handledarresurser
 - praktikperiodernas lämplighet i förhållande till utbildningen, det tema som är föremål för studierna och den studerandes kunskapsmålsättning
- praktikorganisationen säkerställer, att
 - praktikperioderna förverkligas i enlighet med arbetarskyddsinstruktionerna och -bestämmelserna
 - på praktikenheten finns tillgängligt undervisningsmaterial och –redskap samt möjlighet till införskaffande av kunskap
 - i praktikorganisationen har utsetts en person som ansvarar för studerandehandledningen
 - på varje praktikenhet har utsetts en studerandeansvarig, åt vilken har reserverats tillräckligt med tid att handha uppgiften
 - på praktikenheten utses handledare för de studerande
 - på praktikenheten finns tillräckligt med yrkeskunniga handledare
 - förmännen anvisar handledarna tillräckligt med arbetstid för studerandehandledningen och för utvärderingsdiskussioner
 - personalen har möjlighet att delta i handledarutbildning
- utbildningsorganisationen säkerställer, att
 - den handledande läraren har beretts arbetstid så, att hen på ett ändamålsenligt sätt kan sköta om stödandet av den studerandes inlärningsprocess
 - den handledande läraren har arbetstid att stöda handledarna
 - det står till buds tillräckligt med kompletterande utbildning

Kvalitetslöfte:

Genom avtal och resurser som förpliktigar utbildnings- och praktikorganisationen säkerställs en högklassig inlärningsmiljö för den studerande.

2. INFORMATION

KRITERIER:

- informationsflödet är målinriktat, sker i rätt tid och där används många slag av kommunikationskanaler
- på praktikenheten får man i god tid (minst två veckor på förhand) förhandsinformation om den studerande
- man är från praktikorganisationen i kontakt med den studerande före praktikperioden
- på praktikenheten står till buds aktuellt, uppdaterat och lättillgängligt handledningsmaterial, antingen skriftligt eller elektroniskt
- för att utveckla inlärningsmiljön anordnas regelbundet samarbetsmöten tillsammans med de viktigaste instanserna
- personalen informeras om aktuella saker i anslutning till studerandehandledningen och praktiken, bland annat om undervisningsplanerna, kunskapsmålen för praktiken och utvärderingsrutinerna
- man informerar om responsen från de studerande och den behandlas på överenskommet sätt i utbildnings- och praktikorganisationerna

Kvalitetslöfte:

Genom informationen säkerställer man att de studerande, handledarna och de handledande lärarna samt de närmaste förmännen engagerar sig i handledningen och i stödjandet av inläringen.

3. VERKSAMHETEN PÅ PRAKTIKENHETEN

KRITERIER:

- andan på praktikenheten är studerandepositiv
- de studerande tar aktivt del i praktikenhetens multiprofessionella verksamhet
- personalen är medveten om den studerandes inlärnings- och handledningsprocess samt om de olika aktörernas roller
- personalen deltar aktivt i studerandehandledningen och i utvecklandet av inlärningsmiljön
- på praktikenheten följs de lagar, värderingar och etiska principer som gäller för social- och hälsovården
- personalens verksamhet är kollegial
- verksamheten styrs av organisationens strategi och värderingar, som alla anställda, klienter och studerande är medvetna om
- i verksamheten syns klientorienteringen
- verksamheten är evidensbaserad och motiverad
- i studerandehandledningen används inlärningsmiljön och inlärningsmetoderna mångsidigt och innovativt
- på praktikenheten ingriper man omedelbart i eventuella problem och missförhållanden

Kvalitetslöfte:

På praktikenheten fungerar personalen som yrkesmässig rollmodell för de studerande, med beaktande av social- och hälsovårdens värderingar, etiska principer och de lagar, förordningar och direktiv som reglerar verksamheten.

4. INTRODUKTION

KRITERIER:

- den studerande tar aktivt ansvar för sin egen introduktion
- arbetsenheten är medveten om de studerande som ska komma
- de studerandes ankomst och deras introduktion i praktikenheten är planerade
- de personer som deltar i introduktionen har förberett sig och för dem har reserverats tillräckligt med tid för att ta emot de studerande
- före praktiken bekantar sig den studerande med det förhandsmaterial som ansluter sig till introduktionen
- den studerande planerar tillsammans med sin handledare sin egen introduktion
- under de första dagarna sätter sig den studerande systematiskt in i praktikenheten och dess verksamhetsrutiner
- den studerande bekantar sig i början av praktiken med arbetsenhetens säkerhetsföreskrifter och plan för läkemedelsbehandling
- som stöd för introduktionen finns det uppdaterat introduktionsmaterial
- vid introduktionen går man igenom de viktigaste punkterna i vårdprocessen och -kedjan för klienterna samt spelreglerna i arbetslivet
- vid praktik på mentalvårds- eller missbrukarenhet är den studerande medveten om betydelsen av arbetshandledning och kommer tillsammans med handledaren överens om förverkligandet av den

Kvalitetslöfte:

De studerandes introduktion är en konsekvent helhet, som är bekant för alla aktörer. Introduktionen skapar en trygg och god grund för den studerandes praktikperiod och för utvecklandet av yrkesförmågan.

5. NÄR MAN MÖTER KLIENTERNA OCH DERAS ANHÖRIGA

KRITERIER:

Den studerande

- hälsar på klienterna och bemöter dem med aktning i alla utrymmen i praktikorganisationen
- presenterar sig själv och sin egen roll
- ber klienterna om lov att få vara med vid behandlingstillfällena
- respekterar vars och ens integritet och beaktar multikulturalism
- instruerar inom ramarna för sitt uppnådda kunnande klienterna i frågor som gäller hälsa, sjukdom, funktionsförmåga och välmåga
- informerar om sådana missförhållanden och problem som hen noterar
- främjar patientsäkerheten och kvaliteten på vården genom att agera ansvarsmedvetet och med beaktande av sin kunskapsnivå
- verkar i enlighet med lagar, förordningar och etiska värderingar och principer
- har tillräcklig språkkunskap för att kommunicera med klienterna

Kvalitetslöfte:

Den studerande agerar på ett människonära sätt när hen möter klienterna och deras anhöriga.

6. KUNSKAP OCH KUNNANDE

KRITERIER:

- den studerandes inlärningsmiljöer och praktikperioder är ändamålsenliga med hänsyn till de uppställda kunskapsmålen
- vid den studerandes praktik drar man nytta av olika inlärningsituationer och använder mångsidigt metoder som stöder inläringen
- man strävar till att skapa en lugn inlärningsmiljö för den studerande
- vid handledningen beaktas den studerandes individuella inlärningsbehov, inlärningsstil och i vilket skede studierna är
- den studerande stöds till att i sin verksamhet utnyttja evidensbaserad kunskap samt sitt tidigare kunnande och att reflektera över inläring
- den studerande leds till att söka kunskap från tillförlitliga källor och att förstå dess betydelse i arbetslivets situationer
- under sin praktiktid har den studerande möjlighet till anskaffande av evidensbaserad kunskap

Kvalitetslöfte:

Den studerande kan i sin praktik tillämpa sin evidensbaserade teoretiska kunskap samt tidigare inhämtade kunskaper.

7. DEN STUDERANDE

KRITERIER:

Den studerande

- har före praktiken börjar bekantat sig med verksamheten på praktikorganisationen och -enheten
- har studerat den grundläggande kunskap och förmåga som behövs inom expertisområdet på enheten
- har i enlighet med undervisningsplanen genomgått de studier som praktiken förutsätter
- har deltagit i den introduktion som ansluter sig till praktiken
- har på förhand gjort upp en beskrivning över utgångsnivån för sina kunskaper och över de mål som hen tillsammans med sin handledare specificerar under praktikperioden
- är aktiv och självreglerande i sina studier och ansvarar för att sina kunskapsmål uppnås samt reflekterar över sin egen inlärnin
- är medveten om sitt kunnande, identifierar sina starka sidor och sina utvecklingsbehov
- är skyldig att ingripa i missförhållanden som hen märker i vården av klienterna, i arbetsgemenskapen eller i studiehandledningen
- är berättigad att be om användning av modellen för tidigt ingripande och användning av stöd
- är aktiv med att be om respons från sin handledare och övar också att själv ge respons till sin
- förmår ta emot respons om sin verksamhet och om sin inlärnin
- är medveten om spelreglerna i arbetslivet och följer dem (bl.a. tystnadsplikt, klädsel och frånvaro) samt om arbetstiden gällande lagar, förordningar och arbetsturer
- är skyldig att iaktta säkerhetsföreskrifterna

Kvalitetslöfte:

Den studerande tar ansvar för utvecklandet av sitt kunnande och för sin yrkesmässiga tillväxt samt reflekterar aktivt över sin inlärnin i enlighet med målsättningen för kunnandet.

8. HANDLEDAREN

KRITERIER:

Handledaren

- har anammat sin egen yrkesbranschs lagar, värderingar och etiska principer samt sin organisations strategi
- arbetar i enlighet med organisationens verksamhetsdirektiv
- är medveten om sin roll som handledare, har internaliserat sin undervisningsskyldighet och de uppgifter som hör samman med den
- har engagerat sig i handledning av de studerande och ansvarar för förverkligandet av handledningen
- fungerar som en positiv rollmodell för de studerande
- verkar evidensbaserat
- skapar en öppen och trygg atmosfär för inlärnin
- bekantar sig med den studerande och för i början av praktikperioden en diskussion om kunskapsmålsättningen
- för under praktikperioden handledningsdiskussioner
- handleder den studerande då kunskapsmålen görs upp och stöder individuellt den studerande i att uppnå dessa, bl.a. med beaktande av olika inlärningsmetoder
- anvisar inlärningsituationer för den studerande och möjliggör en yrkesmässig utveckling
- använder vid handledningen av den studerande mångsidiga och innovativa handledningsmetoder
- ger och tar emot konstruktiv respons
- ingriper vid missförhållanden som framkommer i den studerandes verksamhet och fungerar vid behov i enlighet med modellen för tidigt ingripande och stöd
- utvärderar vid respons- och utvecklingsdiskussionerna sin egen verksamhet som handledare
- upprätthåller och utvecklar sitt handledningskunnande genom att delta i handledarskolning

Kvalitetslöfte:

Tillsammans med läraren möjliggör och säkrar handledaren en kvalitativt högklassig och trygg praktik så att den studerandes kunskapsmässiga utveckling sker i enlighet med målsättningen.

9. HANDLEDARSKOLNING

KRITERIER:

- personalen sörjer för sitt handledarkunnande och den regelbundna uppdateringen av den
- personalen deltar i multiprofessionella handledarkurser och den förmedlar ny kunskap och nytt kunnande på sin arbetsenhet
- handledarskolning ordnas som utbildning både på grundläggande och på fördjupad nivå
- vid skolningen används mångsidiga och innovativa inlärningsmiljöer samt effektiva undervisningsmetoder
- de övergripande målen och innehållet i handledarutbildningen stöder helheter som stärker handledarnas pedagogiska handledarförmåga, bl.a. tränings- och inlärningsprocessen, undervisningsplanen och kunskapsmålen, responsen och utvärderingen, utvecklandet av inlärningsmiljön evidensbaserat

Kvalitetslöfte:

För personalen arrangeras handledarskolning och personalen stöds till att delta i skolningen och till att utveckla inlärningsmiljön och kvaliteten på studerandehandledningen.

10. HANDLEDANDE LÄRAREN

KRITERIER:

- kommer tillsammans med handledaren och den studerande överens om målen för den studerandes praktik och om handledningsrutinerna
- stöder den studerande i att uppnå de mål som uppställts för praktikperioden
- håller regelbundet kontakt med den studerande och med praktikenheten
- är den studerandes och handledarens stöd under tiden för praktiken
- är lätt att få tag i och kontaktuppgifterna finns tillgängliga
- utnyttjar mångsidiga kommunikationskanaler vid kontakterna
- utvärderar tillsammans med handledaren och den studerande hur den studerandes praktik uppfyllts utgående från kunskapsmålen och utvärderingskriterierna, deltar i mån av möjlighet i den studerandes utvärderingsdiskussioner
- ger vid utmanande handledningssituationer stöd och fattar i samråd med praktikens handledare beslut om förkastande av praktikperioden
- utvecklar inlärningsmiljön i samarbete med arbetslivet
- upprätthåller sitt kliniska kunnande genom till exempel perioder i arbetslivet
- samlar in och informerar i enlighet med överenskomna rutiner den respons som de studerande gett

Kvalitetslöfte:

Genom sin pedagogiska sakkunskap möjliggör och säkerställer utbildningsorganisationens handledande lärare tillsammans med handledaren en kvalitativt högklassig och trygg praktik samt en målinriktad inläring och en utveckling av det yrkesmässiga kunnandet.

11. SAKKUNNIG INOM STUDERANDEHANDLNING I

PRAKTIKORGASATIONEN

KRITERIER FÖR DEN SAKKUNNIGA:

Kollektivt arbete

- fungerar som samarbetsinstans och som en länk mellan praktikenheten, den studerande och läroinrättningen
- koordinerar studerandehandledningsprocessen
- distribuerar information om olika praktikmöjligheter och enheter
- följer med kvaliteten på studerandehandledningen och informerar samarbetsinstanserna om den
- känner till kontaktpersonerna på olika läroinrättningar och de lärare som handleder praktiken
- informerar sin egen förman och praktikenhetens förman om studerandehandledningens läge
- ger akt på giltigheten av avtalen med läroinrättningarna

Stödandet av handledningen för den studerande och utvecklandet av den studerandes yrkeskunskap under praktiktiden

- deltar i introduktionen för den studerande
- är ett stöd för den studerande under praktikperioden
- ordnar verksamhet som stöder utvecklingen av den studerandes kunskande (t.ex. temadagar/skolning)
- är ett stöd vid krävande handledningssituationer

Förstärkning av personalens pedagogiska kunskande

- förstärker personalens handledningskunskande och pedagogiska färdigheter
- arrangerar kompletterande kurser i studerandehandledning för personalen
- skapar nätverk som stöder handledningen på praktikenheten, till exempel ett nätverk för studerandeansvariga

Forskning och utvecklingsarbete

- deltar i sitt ansvarsområdes forsknings- och projektarbete
- koordinerar och leder arbetsprocessen för lärdomsprov
- utvecklar sitt eget kunskapsområde evidensbaserat
- deltar i det riksomfattande samarbetet (ValOpe)

Kvalitetslöfte:

Den sakkunniga i studerandehandledning känner praktikenheterna och fungerar som samarbetsinstans för de studerande, lärarna, personalen och förmännen och säkrar kvaliteten på inlärningsmiljön och handledningen samt det kontinuerliga utvecklandet i anslutning till dessa.

12. UTVÄRDERING

Utvärderingen av den studerandes kunskande och inläring

KRITERIER:

- den studerande, handledaren och läraren är medvetna om den studerandes utgångsnivå, kunskapsmål och utvärderingskriterierna och -rutinerna
- i utvärderingen av den studerande deltar den studerande, handledaren och läraren
- den studerande har rätt att vid mellanutvärderingarna få och ge respons på sin inläring och sitt kunskande
- den studerande utvärderar under hela sin praktikperiod sitt kunskande och samlar in resultatet vid slutet av praktiken
- handledaren ger den studerande en muntlig och en skriftlig utvärdering om praktiken, där beaktas också den respons som erhållits från andra yrkesgrupper
- den respons klienten och klientens anhöriga gett beaktas
- utvärderingen är objektiv och har grund
- en kontinuerlig respons och utvärdering främjar den studerandes inläring och yrkesmässiga utveckling

Utvärderingen av inlärningsmiljön och handledningen

KRITERIER:

- den studerande ger respons om inlärningsmiljön och om studerandehandledningen på sätt som man gemensamt kommit överens om
- kvaliteten på studerandehandledningen utvärderas och utvecklas systematiskt på praktikenheterna (t.ex. CLES-mätare)
- för att utveckla inlärningsmiljön behandlas responsen årligen i praktikorganisationerna och i läroinrättningarna
- personalens handledningskunskande utvärderas regelbundet vid utvecklingsdiskussioner med förmannen

Kvalitetslöfte:

Den utvärdering som den studerande genomgår baserar sig på den studerandes kunskapsmål och på utvärderingskriterierna.

Kvalitetslöfte:

På basis av den information som erhållits vid utvärderingen utvecklas inlärningsmiljön och studerandehandledningen i samarbete med arbetslivets och utbildningsorganisationernas representanter.

Avhandlingar

- Helminen, K.* 2017. Nursing students final assessment in clinical practice perceptions of teacher, students and mentors. Östra Finlands univeristet.
- Jokelainen, M.* 2013. The elements of effective student nurse mentorship in placement learning environments: Systematic review and Finnish and British mentors conceptions. Östra Finlands universitet.
- Kajander-Unkuri, S.* 2015. Nurse Competence of Graduating Nursing Students. Åbo universitet.
- Luojus, K.* 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli. Tammerfors universitet.
- Paloste, A.* 2004. Valmistumisesta työelämään. Lapplands universitet.
- Romppainen, M.* 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Kuopio universitet.
- Brunou, S.* 2009. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjatun käytännön harjoittelun aikana ilmeneet eettiset ongelmat. Åbo universitet.
- Saarikoski, M.* 2002. Clinical learning environment and supervision. Development and validation of the CLES evaluation scale. Åbo universitet.
- Suikkala A.* 2008. Sairaanhoidajaopiskelija - potilassuhde ja suhteeseen yhteydessä olevat tekijät. Åbo universitet.

Avhandlingar Pro Gradu

- Kajander, S.* 2007. Sairaanhoidajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL-mittarinarviointia. Kuopio universitet.
- Karapuu, A.* 2015. Blogi hoitotyön opettajan ja ohjaajan yhteydenpidon välineenä ohjatussa harjoittelussa. Åbo universitet.
- Koivusalo, H.* 2014. Teoriakatsaus hoitotyön opettajuuteen ja opettajan ammatti-identiteettiin. Tammerfors universitet.
- Virmajoki, A.* 2010. Hoitotyön opettaja ohjatussa harjoittelussa: Sairaanhoidajaopiskelijan näemyksiä. Åbo universitet.

Artiklar

- Eschner, L & Hurskainen S.* 2013. Hoitotyön opiskelijan ohjaus käytännön harjoittelussa: Ohjelehtinen harjoittelun ohjaajalle. Yrkeshögskolan Karelia.
- Juntunen, J. et al.* 2016. Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet terveysalalla – opiskelijaohjaajien käsitykset. Hoitotiede 2016, 28 (2), 123–136.

Karjalainen, T. et al. 2015. Opiskelijaohjaajien arviot omasta ohjausosaamisestaan. Hoitotiede 2015, 27 (3), 183–198.

Kostiainen, J. 2012. Ohjaajan ja opiskelijan välinen ohjauskeskustelu ohjatussa harjoittelussa - käsiteanalyysi hybridisen mallin mukaan. Hoitotiede 2012, 25 (1) 2-11.

Kälkäjä, M. et al. 2016. Opiskelijaohjauskäytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: opiskelijaohjaajien näkökulma. Hoitotiede 2016, 28 (3), 229–242.

Laapio, E. et al. 2014. Tutkimustiedon käyttö hoitotyön opetuksessa opiskelijoiden arvioimana. Hoitotiede 2014, 26 (1), 50–62.

Pahkala, T. et al. 2013, 25 (1) 12–23. Hoitotyön opiskelijoiden kliininen osaaminen. Hoitotiede 2013, 25 (1) 12–23.

Papastavrou et al. 2016. Nursing students satisfaction of the clinical learning environment: a research study. BMC Nursing 15:44 1-10.

Salmela, M. 2007. Sairaanhoidajaopiskelijoiden hoitamisen taidot ja niiden opetus amk:ssa. Hoitotiede 2007, vol. 19 No1 sivut 13–22.

Saarikoski M et al. 2009. The role of nursing teacher in clinical practice: An empirical study of Finnish student nurse experience. Nurse education Today 29, 407-415.

Saarikoski M., Luojus K., Taam-Ukkonen M., Tarr T. & Meretoja R. 2013. Terveysalan opiskelijoiden käsitykset opettajan roolista harjoittelun ohjauksessa. AMK lehti/ UAS Journal, Nr-1-2013.

Strandell-Laine, C et al. 2013. Use of mobile devices in nursing student-nurse teacher cooperation during clinical practicum. An integrative review. Nurse Education Today. 35 (2015) 493–499

Vilen, L. 2016. Täydennyskoulutus.

Övriga

Haapa, T., Eckardr, M., Koota, E., Kukkonen, P., Pohjamies, N., Ruuskanen, S. 2014. HUS opiskelijaohjauksen käsikirja.

Heiskanen, M., Huovinen, A., Taam-Ukkonen, M. & Aura, S. 2016. ValOpe - valtakunnallista otetta opiskelijaohjaukseen. ProTerveys 4/2016.

Heiskanen, M., Koota, E., Pohjamies, N., Sairanen, A., Tarr, T. & Tuomikoski, A-M. 2016. Yliopisto-sairaaloissa opiskelijaohjauksen määrät vaihtelevat. ProTerveys 4/2016.

Hujanen, T., Taam-Ukkonen, M., Teuvo, S., Koota, E., Sivonen, P., Tarr, T., Laatikainen, K., Kylmä, A. & Ikonen, T. 2012. Opiskelijaperehdytyksen kehittäminen näyttöön perustuen - valtakunnallinen opiskelijaohjauksen kehittämisverkoston toimintana. ProTerveys 2/2012.

Saarinen, T, Koivula, M, Ruotsalainen, H, Wärnä-Furu, C., Salminen, L. 2016. Terveysalan opettajan käsikirja. Tietosanoma.

Hopkins, S. 2005. Guidance for mentors of student nurses and midwives. An RCN toolkit. Published by the Royal College of Nursing, 20 Cavendish Square, London.

ppshp | POHJOIS-POHJANMAAN
SAIRAANHOITOPIIRI

VARSAINAIS-SUOMEN
SAIRAANHOITOPIIRI

Tays

HUS

KYS

Juni 2017

Utgivare och text: ValOpe

(Valtakunnallinen Opiskelijaohjauksen kehittämisverkosto,
Det riksomfattande nätverket för utvecklandet av studerandehandlingen)

Fotografier: HUS, KYS ja TYKS

Layout: Susanna Länsivuori